

احیای تمدن اسلامی در سایه غدیر/ اگر به پیمان غدیر عمل می شد!

یک کارشناس دینی گفت: اگر مشکلات امروز جوامع اسلامی به درستی رصد شود روشن می شود که چقدر امت اسلام از فراموشی محتوای غدیر که همانا اجتماع و انسجام امت، پیرامون امامت بود زیان دیده اند.

یک کارشناس دینی گفت: اگر مشکلات امروز جوامع اسلامی به درستی رصد شود روشن می شود که چقدر امت اسلام از فراموشی محتوای غدیر که همانا اجتماع و انسجام امت، پیرامون امامت بود زیان دیده اند.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: غدیر به مثابه واقعه ای تاریخی، روزی است که ولایت امیرالمومنین (ع) توسط رسول خدا اعلام می شود اما غدیر علاوه بر اینکه یک واقعه تاریخی است بلکه واجد حقیقتی است که بنا بر آن مایه تکمیل دین و اتمام نعمت خداوند بر بشر است. به مناسبت عیدالله الاکبر، عید سعید غدیر با حجت الاسلام امیرعلی حسنلو، مدیر گروه تاریخ و سیره مرکز پاسخ گویی به شبهات حوزه های علمیه به گفتگو نشستیم ایم که در ادامه می خوانید:

حجت الاسلام امیرعلی حسنلو به مناسبت عید غدیر در گفتگو با خبرنگار مهر گفت: حدیث غدیر پیوسته در منابع حدیثی تاریخی و تفسیری و کلامی علمای اسلام ذکر شده و بین امت اسلام مورد توجه و بحث و استدلال و استناد قرار گرفته است. در کتاب «المصنف» از عبدالله بن محمد بن ابی شیبیه (ابن ابی شیبیه کوفی) و کتاب «مسند احمد» از احمد بن محمد بن حنبل چندین حدیث آمده است. به عنوان مثال برای بن عازب گزارش می دهد در برگشت از سفر حج همراه رسول خدا (ص) در غدیر خم فرود آمدیم. ندا داده شد که برای نماز جماعت آماده شویم. زیر درختی برای رسول خدا (ص) جارو زده شد و رسول خدا نماز ظهر را خواند. سپس دست علی را گرفت و فرمود مگر نمی دانید که من به مؤمنان از خودشان سزاوارترم؟ گفتند بلی می دانیم. آن گاه دست علی را گرفت و فرمود هرکس که من مولای اویم؛ علی هم مولای اوست. خدایا هر که او را دوست دارد، دوست بدار و با هر که با وی دشمنی می کند، دشمنی فرما. پس از این ماجرا عمر به دیدار علی آمد و گفت مبارک باد بر تو ای پسر ابوطالب که برای همیشه مولای هر مرد و زن مؤمنی گشتی.

مدیر گروه تاریخ و سیره مرکز پاسخ گویی به شبهات حوزه های علمیه افزود: در این حدیث گران قدر که مساوی با تمام ۲۳ سال نبوت خاتم پیامبران است به قول عالم بزرگ سنی مذهب اصول دین توحید، نبوت، معاد و امامت توسط پیامبر (ص) مطرح گردید. آن حضرت برای توحید اقرار گرفت و برای نبوت خود اقرار گرفت و برای معاد و سپس برای امامت علی (ع) نیز اقرار گرفت و چنین تبیین کرد که هرکس امامت علی را قبول ننماید دیگر اصول دین یعنی توحید و نبوت را قبول نکرده و معادش جز خسران و تبهکاری نخواهد بود. این تفسیر عجیب از عالم بزرگ اهل سنت عجیب نیست چون به حق اعتراف نمود و حق را بیان کرد.

امیرعلی حسنلو اضافه کرد: گزارش دیگر در منابع اهل سنت این است که علی (ع) در رحبه - محلی در کوفه - مردم را قسم داد و گفت که هر کس در روز غدیر شاهد بوده است که رسول خدا (ص) فرمود هرکس من مولای او هستم علی مولای اوست، از جا برخیزد و شهادت دهد. نوشته اند دوازده نفر از اصحاب بدر ایستادند و گفتند ما شاهد بودیم که رسول خدا (ص) در روز غدیر فرمود آیا من بر شما از خودتان و زنانم بر زنان شما سزاوارتر نیست؟ ما همه گفتیم آری یا رسول الله. حضرت (ص) فرمودند هر کس من مولای اویم علی مولای اوست. خدایا هر کس او را دوست بدارد دوست بدار و هر کس با او دشمن است را دشمن بدار.

وی سپس گفت: ابن قتیبه در کتاب «المعارف» پس از یادآوری بیماری برص که بر چهره انس بن مالک به سبب عدم شهادت به ولایت علی در غدیر عارض شد مفصل در این باره گزارش داده است. بلاذری این گزارش را در کتاب «أنساب الأشراف» به گونه دیگر آورده است. از قول ابو وائل می گوید: علی بر منبر گفت به خداوند سوگند می دهم هر کس از رسول خدا (ص) که در روز غدیر خم فرمود «اللهم وال من والاه و عاد من عاداه» این را شنیده است برخیزد و گواهی دهد. این در حالی بود که انس؛ بن مالک؛ برای بن عازب؛ و جریر بن عبد الله بجلی پای منبر بودند. علی (ع) سوگند خود را تکرار نمود ولی احدی پاسخش را نداد. پس فرمود بار خدایا هر کس که این شهادت را پنهان می کند در حالی که آن را می داند او را از دنیا مبر مگر آنکه بر او نشانه و علامتی قرار دهی که در بین مردم بدان شناخته شوند. در نتیجه انس گرفتار برص شد، براء نابینا گشت و جریر به صحرا نشینی و گمراهی جاهلیت برگشت و به جایگاه اولی خود رفت و در خانه مادرش در گذشت.

امیرعلی حسنلو اظهار داشت: همچنین بلاذری در کتابش حدیث ولایت و چند حدیث درباره ماجرای به امامت رسیدن علی (ع) در غدیر خم توسط رسول خدا را آورده است. ابن کثیر در کتاب «البدایة و النهایة» بحث مفصلی در دو جا یکی تحت عنوان «فصل فی إیراد الحدیث الدال علی أنه علیه السلام خطب بمکان بین مکة و المدینة مرجعه من حجة الوداع قریب من الجحفة یقال له غدیر خم» و دیگری «باب ذکر شیء»؛ من فضائل امیر المؤمنین علی بن ابی طالب رضی الله عنه»؛ به موضوع غدیر پرداخته است. ابن حجر عسقلانی در کتاب «الإصابة» ابن عساکر دمشقی نیز به تفصیل درباره حدیث غدیر سخن گفته است. در منابع شیعه ضمن اینکه روایات درباره فضایل امیرمؤمنان (ع) و غدیر به تفصیل مورد توجه واقع شده، ابغادی از غدیر نیز که در تاریخ نگاری اهل سنت مورد غفلت و سانسور واقع شده پرداخته شده است. احتجاج اهل بیت به غدیر نیز یکی از ابعاد دیگر حدیث غدیر است که در منابع شیعه و سنی مورد توجه بوده است.

احتجاج اهل بیت به غدیر نیز یکی از ابعاد دیگر حدیث غدیر است که در منابع شیعه و سنی مورد توجه بوده است

وی خاطرنشان کرد: اولین کسی که از معصومین به این حدیث و حادثه مهم جهان اسلام برای اثبات ولایت خود استناد کرد شخص امیرالمؤمنین (ع) بود که در موارد مختلف به این امر پرداختند. حضرت امیر در جمع مهاجرین و انصار بعد از به خلافت رسیدن ابوبکر فرمودند والله که از کسی و نزاع با آن درباره خلافت نمی ترسم. البته گمان نمی کردم کسی از شما مردم با ما اهل بیت در امر ولایت منازعت و مخالفت نماید و خلافت را که حضرت واهب متعال برای ما حلال گردانید و حکایت روز غدیر خم را که از سید البشر اکثر اربابان دین و ملت استماع نمودند را بدون دلیل و حجت بلکه تنها از روی عناد و عصبیت متروک گردانید. بعد از این سخنان امیر المؤمنین، ۱۲ نفر از آنان برخاستند و بر افضلیت و حق حضرت نسبت به خلافت اعتراف کردند.

امیرعلی حسنلو همچنین گفت: فاطمه زهرا (س) در خطبه خود با استناد به غدیر از حقانیت خود دفاع نمود. روزی عمر و اطرافیانش برای بیعت گرفتن از علی (ع) آمده بودند. خطاب به آنان فرمودند گویا آنچه رسول اکرم در روز غدیر به شما به موجب حکم خدای تعالی تقریر کرده و عهد بلکه شرط نمود را نمی دانید و یا از خاطر خود آن عهد و پیمان را فراموش شده انگاشته اید و شیوه تمرد و مخالفت را برگزیده اید. والله که حضرت نبی اکرم در آن روز از شما و از اکثر امت عهد و پیمان نسبت به ولایت علی (ع) گرفت. هم چنین امام حسن مجتبی در جریان جنگ با معاویه طی نامه ای خطاب به معاویه نوشتند حضرت رسول اکرم (ص) هر یک از ائمه را در روز غدیر خم معرفی کردند و در موارد متعددی فرمودند که آنان ۱۲ تن اند و هر یک به نص ایزد اکبر معین و مقرر گردیده اند. سپس فرمود اول آن ها امیرالمؤمنین است و با استناد به قضیه غدیر خم ولایت و خلافت را حق خود و پدر بزرگوارشان دانستند.

وی افزود: امام صادق (ع) طی حدیثی مفصل پیرامون امامت و ولایت فرمود رسول اکرم در حجة الوداع در روز غدیر علی (ع) را به عنوان امام نصب کرد. همچنین امام کاظم (ع) در مناظره با هارون الرشید فرمود همانا ما معتقدیم ولایت جمیع خلائق با ماست. به خاطر قول پیامبر اکرم (ص) در روز غدیر که فرمودند: «من کنت مولاه فعلی مولاه». امام موسی بن جعفر (ع) نیز در تفسیر آیه ۸ سوره بقره که می فرماید «یخادعون الله و الذین آمنوا»؛ می خواهند خدا و اهل ایمان را فریب دهند و حال آنکه فریب ندهند مگر خود را و این از سفاهت و نادانی است، می فرمایند هنگامی که پیامبر اکرم علی (ع) را به عنوان امام و رهبر مردم در روز غدیر نصب کردند و پیغمبر عمر و تمام روسای مهاجرین و انصار را امر فرمودند تا با علی (ع) بیعت کنند و آنان نیز این کار را کردند، خدای تبارک و تعالی این آیه را نازل فرمود.

امیرعلی حسنلو سپس عنوان کرد: امام رضا (ع) نیز در حضور جماعتی از علما که مأمون آن ها را برای مناظره با حضرت دعوت کرده بودند در بحث امامت به حدیث غدیر احتجاج کردند. همچنین عبدالعزیز از یاران حضرت نقل می کند که حضرت رضا (ع) به من گفتند مسأله امامت از تمامیت دین است. رسول خدا از دنیا نرفت تا اینکه برای امتش دانستنی های دین را بیان فرمود و علی (ع) را برای ایشان به عنوان نشانه و پرچم هدایت و امام تعیین فرمودند. غدیر نه تنها در طول تاریخ مورد استناد اهل بیت بوده، بلکه بعضی از صحابه نیز بدان استناد و احتجاج کردند. سلمان فارسی سه روز پس از دفن پیامبر اکرم (ص) خطبه ای خواند و در آن مردم را در مورد اینکه چرا خلافت را از امیرالمؤمنین علی (ع) گرفته و به دیگری سپردند مورد نکوهش قرار دادند.

وی یادآور شد: در سقیفه پس از خطبه ابوبکر، ابی بن کعب برخاست و این گونه سخنرانی کرد: ای گروه مهاجر که خشنودی خدا را در نظر داشته و در قرآن مورد ثنای الهی قرار گرفتید و ای گروه انصار که در شهر ایمان سکنی گزیده اید، آیا فراموش کرده اید و یا خود را به فراموشی زده اید؟ آیا تبدیل عهد و پیمان کردید و یا تغییر آیین داده اید؟ یا خذلان اختیار کرده اید؟ یا عاجز شده اید؟ مگر فراموش کرده اید که رسول خدا در روز غدیر در میان ما بپا خواست و علی (ع) را

در مقابل همه نگه داشت و فرمود: «من کنت مولاة فعلی مولاة». ولی گوش شنوا نبود.

اگر به پیمان غدیر عمل می شد و وصیت پیامبر (ص) عملی می گردید، امت اسلام گرفتار این همه مصائب نمی شد که در طول تاریخ شاهد بوده است

امیرعلی حسنلو سپس اظهار کرد: اگر مشکلات امروز جوامع اسلامی به درستی رصد شود روشن می شود که چقدر امت اسلام از فقدان و فراموشی محتوای غدیر که اجتماع و انسجام امت پیرامون امامت بود زیان دیده اند. اگر به پیمان غدیر عمل می شد و وصیت پیامبر (ص) عملی می گردید، امت اسلام گرفتار این همه مصائب نمی شد که در طول تاریخ شاهد بوده است. قتل و خون ریزی و جنگ های طائفه ای و مذهبی و قبیله ای و همه مصائب امت و بلاها از آنجا ناشی شد که عهد غدیر به فراموشی رفت و امت به تفرقه گرفتار شدند. بلاهای فرقه ای محل نفوذ و دامی شده برای استعمارگران که برای امت اسلام نقشه های شوم بکشند و به یغما و غارت در ممالک اسلامی بپردازند. هرچه دامنه این بلاها با گذشت زمان گسترده و شکل آن ها پیچیده تر می شود، احتیاج به تأمل و درک غدیر و دریافت پیام آن بیشتر می شود.

وی در ادامه گفت: آنچه در یمن روی می دهد و امت اسلام به جای پرداختن به دشمنان اصلی اسلام با اسلحه آن ها همدیگر را می کشند، یک نکته مهم را یادآوری می کند که رسول الله (ص) غدیر را برای پیشگیری از این مصائب مطرح کرد و حدیث ثقلین و آیه مودت در قرآن برای درک درست پیام غدیر است. آنچه داعش از جنایت هولناک غیر انسانی در عراق و شام به نام اسلام و با نشانه پرچم پیامبر (ص) مرتکب شد و لطمه هایی به امت اسلام زد که هنوز ابعاد شوم آن شناخته نگردیده و پنهان است و آسیب های آن بعدها روشن خواهد شد، همه این جنایات از خلاء ناشی از عدم توجه به غدیر بوده است. تنها راه خلاصی از این بلاها حتی امراض و بلاهای طبیعی در گرو رسیدن به دامنه رحمت و سعادت غدیر است.

امیرعلی حسنلو همچنین گفت: عید غدیر از دیرباز مختص شیعه نبوده است، بلکه علمای اهل سنت به تأسی از پیامبر (ص) این روز را عید دانسته اند. شیخ فارس تبریزیان حسون با جمع آوری مطالبی از کتاب «الغدیر» علامه امینی کتابی مستقل در این زمینه تحت عنوان «عید الغدیر فی الاسلام» تألیف نموده و اثبات می کند که این عید اختصاص به شیعیان ندارد. همچنین محمدرضا جباران کتابی در زمینه غدیر تحت عنوان «غدیر از دیدگاه اهل سنت» تألیف کرده که در آن نظر علمای اهل سنت به عید غدیر را جمع آوری نموده است. با توجه به این نگاه ها باید در احیای این نگرش ها گام هایی از سوی مجمع تقریب برداشته شود. ظرفیت غدیر بسیار وسیع و بالاست. در سایه غدیر می توان به احیای امت محمدی رسید که منجر به احیای شکوه و عظمت تمدن اسلامی خواهد شد. در این بستر است که آمدن منجی عالم بشریت برای برقراری عدل و پایان دادن به ظلم و ستم محقق می شود.

ظرفیت غدیر بسیار وسیع و بالاست. در سایه غدیر می توان به احیای امت محمدی رسید که منجر به احیای شکوه و عظمت تمدن اسلامی خواهد شد

وی خاطرنشان کرد: فخر رازی نوشته است پیامبری که مستحبات دینش را نیز به امت گفته است، امکان دارد در مسئله مهمی مانند جانشینی خود ادای دین نکند و آن را بدون تعیین تکلیف رها کند؟ در میان افراد عادی، وقتی بزرگ خانواده و پدر و سرپرست به مسافرت موقت می رود امور خود را به کسی می سپارد آیا سزاوار است، پیامبری پس از ۲۳ سال که با تمام سختی و تلاش و مرارت و جان فشانی خود و یاران این موضوع را مسکوت یا به تصمیم دیگران واگذارد؟ وهابیت امروز حیره خوار و هم پیاله استعمارگران شده و مدام به جنگ و تفرقه در ممالک اسلامی دامن زده است. همه شبها و تحرکات سیاسی و فرهنگی آن ها به جنگ و تفرقه متمرکز و منتهی شده و دامنه نفوذ و سلطه استعمارگران و صهیونیسم را در ممالک اسلامی بیشتر کرده است. نمونه اش وضع رقت بار مردم یمن است که کودکان و زنان و پیران را قتل عام می کند که پیامبر اکرم تصریحاً از کشتار این طایفه در جنگ ها نهی کرده و آن را از اسلام ندانسته است. لذا عملکرد وهابیت خلاف تمام اصول مسلم اسلام است. روشن است که آنان به انکار و شبهه پردازی درباره غدیر که آمال صهیونیست هاست چه موضعی خواهند داشت.

فخر رازی نوشته است پیامبری که مستحبات دینش را نیز به امت گفته است، امکان دارد در مسئله مهمی مانند جانشینی خود ادای دین نکند و آن را بدون تعیین تکلیف رها کند؟

امیرعلی حسنلو افزود: روند تاریخ نشان داده که حافظ و نگهبان واقعی قرآن، امامت بوده است و جریان حسبنا کتاب الله منجر به افراطی گری و تکفیر امت اسلام شده که وهابیت تکفیری از دامن این اندیشه برآمده است. اگر مکتب امامت و

اهل بیت نبود از اسلام جز جنگ و درگیری و کشتار و خشونت دیده نمی شد و ملت اسلام پیوسته در ذلت اجانب و استعمار بود. جریان مقاومت برخاسته از مکتب اهل بیت است که در مقابل این جریان ها با روشنگری و پایداری، تفسیر درست از کتاب و سنت را ارائه داده تا اسلام اصیل در دنیا شناخته شود. پرچم دروغین اسلام که استعمارگران در حجاز با نام عربستان بلند کردند و نشانه آن را شمشیر قرار دادند تا چهره ای خشن و جنگ جویانه از اسلام به نمایش بگذارند بر اساس همان معیارهای منحرف بود که اسلام هراسی را در دنیا گسترش داده و مانع نفوذ فرهنگی و تمدنی اسلام باشد.

وی اضافه کرد: این خلاف سیره پیامبر بود که در بدو تشکیل حکومت با همه پیروان ادیان پیمان همزیستی مسالمت آمیز و میان مسلمانان مهاجر و انصار پیمان برادری در امت اسلام بستند. منطق اهل بیت پیامبر را باید در نامه مالک اشتر دید که همه انسان ها را به عنوان انسان و برادر و به عنوان فرزندان آدم دیده است که در حقوق انسانی یکسان اند، نه در پرچم عربستان که نشان آن توسط انگلیس برای اسلام هراسی تعیین شد. مفسر واقعی کتاب الله علی (ع) و فرزندان و ذریه او هستند که منطق واقعی دین را همان گونه که هست تفسیر نموده و حراست و حفاظت می کنند. لذا پیامبر (ص) روز تکمیل دین را بر اساس آیه «الیوم اکملت دینکم و رضیت لکم الاسلام دینا» با اعلام امامت و ولایت علی بن ابی طالب در روز غدیر مشخص نمود. این به این معنا بود که کتاب خدا تنها کافی نیست، بلکه کتاب مفسر و حافظ می خواهد. حدیث ثقلین خود پاسخ به شبهه حسنا کتاب الله است.

پرچم دروغین اسلام که استعمارگران در حجاز با نام عربستان بلند کردند و نشانه آن را شمشیر قرار دادند تا چهره ای خشن و جنگ جویانه از اسلام به نمایش بگذارند بر اساس همان معیارهای منحرف بود که اسلام هراسی را در دنیا گسترش داده و مانع نفوذ فرهنگی و تمدنی اسلام باشد

امیرعلی حسنلو ادامه داد: یک سوالی اساسی این است که چرا جانشینی رسول اکرم مورد پذیرش واقع نشد؟ ۳ علت اساسی برای این نپذیرفتن وجود دارد. اول اینکه علت اصلی بر می گردد به مسائل پیچیده روانی مثل حسادت که در زمان حیات پیامبر (ص) نسبت به فضائل و برتری علی (ع) و قرب و محبوبیت او پیش خدا و پیامبر (ص) وجود داشت. گاهی این حسادت و کینه توزی را بروز می دادند. چنان که در روایات هست وقتی علی (ع) وارد مجلس می شد جا نمی دادند برای نشستن و پیامبر (ص) می فرمود وای بر شما به او جا بدهید. یا در قضیه ازدواج علی (ع) با فاطمه (س) حسادت می ورزیدند چون خواستگاران فاطمه (س) غیر از علی (ع) همین خلفا بودند که پیامبر فرمود امر ازدواج فاطمه به خداوند مربوط است.

وی سپس گفت: این ها از حسادت در تاب و تاب افتادند که دوباره خداوند در شأن علی (ع) آیه و منزلتی بیان فرمود و حدیث منزلت «انت منی بمنزله هارون من موسی» یا حدیث بسته شدن درهای مسجد جز در علی (ع) از نمونه های آن است. در نزول آیه «فی بیوت اذن الله ان ترفع» ابوبکر از پیامبر پرسید آیا خانه علی هم جزء این خانه هاست؟ پیامبر فرمود از بهترین آن هاست. حدیث منزلت علی (ع) در منابع دست اول و صحاح سته اهل سنت و منابع تاریخی است که معاویه به سعد وقاص گفت چرا به علی ناسزا نمی گویی؟ سعد در پاسخ معاویه گفت آیا کسی را ناسزا گویم که پیامبر (ص) در شأن او حدیث منزلت را فرمود؟ معاویه از حسادت بخش نامه نمود تا بعد از نماز به آن حضرت سب کنند.

امیرعلی حسنلو عنوان کرد: علت دوم به روحیه قدرت طلبی مربوط است که گاهی منجر به کودتا می شود. قدرت و ریاست فریبنده است. از این رو بر سر قدرت و ریاست قرن ها جنگ بوده است. جریان سقیفه در واقع کودتا علیه تصمیم و برنامه پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) بود. کودتا کردند و نیرویی از خارج مدینه از قبایل بیرون آوردند و با ایجاد ارباب و تهدید بیعت گرفتند. عمر از بیعت و به قدرت رسیدن ابوبکر که حاصل سقیفه بود به «فلته» یاد کرده که نوعی از کودتاست. علت سوم می تواند نفوذ باشد. بر اساس گفته صریح قرآن دشمن اسلام در صدر اسلام یهود بوده و هست و این جریان به صورت خزنده در داخل صفوف اسلام و دستگاه خلافت نفوذ گسترده داشت و بر علیه جریان اصلی اسلام که امامت بود با دستگاه خلافت همدست شد.

وی اظهار داشت: در شهادت ائمه و توطئه بر علیه حکومت امیرمومنان و امام حسن دست مرموز نفوذ از آستین امویان برآمده و دستگاه معاویه پر است از جواسیس که تظاهر به اسلام می کردند. در دستگاه بنی عباس نیز در لباس اطبا و … نفوذ داشتند و مشغول به گرم کردن جنگ های داخلی و کشتار مسلمانان و مسموم نمودن اهل بیت (ع) بودند تا خودشان در سایه این تنش ها و اختلافات آسوده زندگی کنند. در جریان انقلاب اسلامی نیز همین جریان در جلوه های رنگارنگ دیده می شود. این نفوذی های خطرناک تا فرقه سازی نیز پیش رفته اند و در تجزیه ممالک اسلامی و امپراطوری اسلام نیز دست داشته اند.

امیرعلی حسنلو در ادامه گفت: مسئله دیگر در باب غدیر این است که برخی از جریان های اهل سنت در طول تاریخ با پذیرش حدیث غدیر در تفسیر واژه «ولی» به دوستی و محبت به تحریف گرایش پیدا کرده و مغلظه می کنند. این تحریف مفهومی و معنایی نیز به این جهت است تا توجیه رفتار نادرست دیگران را تکمیل کنند. دانشمندان علم لغت و واژه شناسان لفظ «ولی» را به معنای سرپرستی، عهده داری امور، چیرگی و رهبری معنا کرده اند. راغب اصفهانی می نویسد ولایت یعنی یاری کردن، زمامداری و حقیقت آن سرپرستی است. ابن اثیر می نویسد ولی یعنی یاور و هر کس امری را بر عهده گیرد. سپس می گوید حدیث «من کنت مولاه فعلی مولاه» از همین قبیل است. سخن عمر که به علی (ع) گفت تو مولای هر مؤمن شدی نیز یعنی ولی مؤمنان گشتی.

وی افزود: مردم پس از اعلام ولایت علی (ع) با او بیعت کردند و آیا سزاوار بود پیامبر صرفاً جهت اعلام دوست داشتن علی (ع) به مردم هزاران نفر را جمع کند؟ بر این اساس نگرش برخی از اهل سنت که ولایت را تنها به مفهوم دوستی معنا کرده اند با آیات قرآن و سیره پیامبر (ص) سازگار نیست. عمر سقیفه را با دو روش زیر سؤال برد. اول گفت بیعت ابی بکر کار نپخته و ناگهانی بود. دوم این بود که او برای انتخاب خلیفه بر خلاف روش ابوبکر و وصیت او، شورا تشکیل داد و به اصطلاح برخی از توجیه گران از علمای اهل سنت به اهل حل و عقد واگذار نمود. با نظر و تأمل می بینیم در این مدت کوتاه پس از پیامبر (ص) برای انتخاب جانشین پیامبر (ص) و تعیین تکلیف حاکمت امت اسلام سه روش متناقض و متضاد ایجاد نموده و به تنش های بین امت دامن زدند.

امیرعلی حسنلو در پایان گفت: روش انتخاب ابی بکر در سقیفه بیعت با اکراه و به زور و حمله و تهدید به خانه دختر پیامبر (ص) بود. انتخاب عمر به عنوان جانشین با وصیتی که عثمان برای ابوبکر نوشت و به خلافت عمر تصریح کرد شکل گرفت. روش سوم هم شورایی بود که عمر دستور تشکیل آن را داد که حاصل آن انتخاب عثمان به خلافت بود. این سه روش کاملاً مغایر و متضاد و تنش آفرین بودند که این سه خلیفه انتخاب شدند. سرانجام این روش ها هم منجر به شورش و اعتراض علیه عثمان و کشتن او و روی آوردن به علی (ع) و برگشت حق به صاحب حق بود. این اختلاف در انتخاب و عدم تبعیت و تمکین به فرموده پیامبر (ص) تاکنون ادامه داشته و چالش های بزرگ و مشکلات فراوانی برای امت اسلام داشته است. همه این ها حاصل تفسیر نادرست از حدیث و واقعه غدیر بود که ولایت و ولاء را به معنی دوستی گرفتند. اگرچه به همان دوستی نیز عمل نکرده اند. از طرفی در همه این جریانات و گفتگوهای که در تاریخ داشته اند ولایت و ولات امر را به خلافت و کارگزاران تفسیر کرده اند که با تفسیرشان مغایر بوده است.